

Právnická
fakulta

Genius loci ...

METODIKA ŘEŠENÍ PŘÍPADŮ
SPOLEČENSKY NEVHODNÉHO CHOVÁNÍ
VČETNĚ SEXUÁLNÍHO OBTĚŽOVÁNÍ NA
PRÁVNICKÉ FAKULTĚ UNIVERZITY
PALACKÉHO V OLOMOUCI

Obsah

Úvod.....	3
1 Co je společensky nevhodné chování a sexuální obtěžování	4
2 Právní rámec a postihy	5
3 Zásady při řešení případů společensky nevhodného chování a sexuálního obtěžování	6
4 Osoby a postupy pro řešení případů společensky nevhodného chování a sexuálního obtěžování	7
5 Důležité kontakty	9
6 Schránka důvěry	10
7 Psychologická poradna	11

Úvod

Vedení Právnické fakulty Univerzity Palackého (dále je „PF UP“ nebo „fakulta“) si zakládá na bezpečném a důstojném prostředí a dbá na to, aby se na akademické půdě fakulty netolerovala žádná z forem a projevů společensky nevhodného chování, včetně nejzávažnější formy jakou je sexuální obtěžování, které musí být důrazně odsouzeno a potíráno ve všech jeho formách.

Společensky nevhodné chování ve všech jeho formách je závažným a nežádoucím problémem, zasahuje do osobního a intimního prostoru jednotlivců a významně ovlivňuje jejich pohodu, bezpečí a schopnost se plnohodnotně podílet na vysokoškolském prostředí. Takové chování je nepřípustné z mnoha důvodů.

Především proto, že takové jednání porušuje základní lidská práva a principy rovnosti, důstojnosti a respektu. Vysoká škola by měla být místem, kde studenti, vyučující a zaměstnanci mají právo na bezpečné a zdravé prostředí, které podporuje jejich osobní a profesní rozvoj. Společensky nevhodné chování toto prostředí ohrožuje a narušuje.

Společensky nevhodné chování, včetně sexuálního obtěžování vytváří nerovnováhu moci a zneužívá závislostního vztahu mezi útočníkem a obětí. Vysokoškolské prostředí by mělo podporovat rovné příležitosti a respektovat osobní integritu všech jednotlivců, bez ohledu na jejich pohlaví, sexuální orientaci nebo jakýkoli jiný identifikační rys. Nevhodné chování však zneužívá tuto nerovnováhu moci a vytváří atmosféru strachu, nespravedlnosti a nesprávného zacházení.

Společensky nevhodné chování rovněž negativně ovlivňuje profesní výkon a celkový životní prospěch oběti. Oběti se mohou potýkat s emočním stresem, úzkostí, depresemi a sníženou sebedůvěrou, což může mít vážné důsledky na jejich profesní úspěch, osobní rozvoj a psychické zdraví.

V neposlední řadě společensky nevhodné chování vytváří negativní atmosféru a ovlivňuje celkovou kulturu vysokoškolského prostředí. Když se takové chování toleruje nebo zlehčuje, vytváří se prostor pro další porušování hranic a nepřiměřené chování. To může mít za následek narušení důvěry a ztrátu pocitu bezpečí mezi studenty, vyučujícími a dalšími členy vysokoškolského společenství.

S ohledem na zachování jasnosti používá text generické maskulinum pro označení dotčených subjektů, nicméně pod veškerými generickými maskuliny v následujícím textu je nutno vnímat i jejich ženské tvary.

1 Co je společensky nevhodné chování a sexuální obtěžování

Společensky nevhodné chování je takové chování, které porušuje akceptované normy, pravidla a hodnoty společnosti na akademické půdě, a je považováno za nepřijatelné či nepřiměřené ve společenském kontextu. Jde o chování, které je nevhodné, neetické, nezdvořilé, nebo které vyvolává negativní reakce u ostatních lidí.

Sexuální obtěžování je pak jakékoliv nevyžádané verbální, neverbální nebo fyzické jednání sexuální povahy. Jedná se o chování, které je nechtěné a kde se na jedné straně vyskytuje nevěle nebo nesouhlas. Zahrnuje celou řadu akcí od verbálních či neverbálních přestupků, přes sexuální nátlak, nežádoucí sexuální pozornost, sexistické chování (uplatňování genderových stereotypů), po napadení, znásilnění či sexuální zneužívání.

Na akademické půdě je nepřijatelné společensky nevhodné chování nebo sexuální obtěžování, ať už mezi studujícími navzájem, mezi zaměstnanci a zaměstnankyněmi, ze strany zaměstnanců (akademických pracovníků i ostatních zaměstnanců pracovišť fakulty) vůči studujícím nebo ze strany studujících vůči zaměstnancům či zaměstnankyním.

Příklady společensky nevhodného chování a sexuálního obtěžování na VŠ:

- nerespektování a porušování základních lidských práv a principů rovnosti, důstojnosti a respektu,
- posuzování lidí podle jejich fyzického vzhledu, narážky na soukromý život,
- nevhodné anebo urážlivé oslovení, poznámky nebo nadávky, zejména v souvislosti s vědomostmi, pohlavím, genderu nebo sexuality,
- neúcta k soukromí a osobním hranicím druhých lidí,
- nevyžádané opakované sexuální návrhy, opakované žádosti o schůzky nebo sex,
- verbální nebo fyzické vyjádření zájmu o konkrétního studenta,
- vynucování sexuálního chování za protihodnotu (např. lepší podmínky u zkoušky),
- nevyžádané dopisy, poznámky, telefonické hovory, e-maily, fotografie nebo zprávy sexuální povahy, stalking,
- vystavování nebo distribuce sexuálních, erotických nebo pornografických materiálů,
- vyprávění nevhodných sexuálních vtipů o sexu a obscénní gesta či zvuky,
- nechtěné doteky, objetí, líbání nebo nevhodné otírání se,
- odhalování prsou, hýždí nebo genitálií na veřejnosti,
- obtěžování, napadení, znásilnění či pokus o něj.

Dopady společensky nevhodného chování a sexuálního obtěžování na jeho oběti jsou například:

- bloky, posttraumatické poruchy, trauma,
- úzkosti, paniky, strach, stud,
- snížená produktivita, horší docházka, slabší výkony v učení,
- snížené sebevědomí, uzavření se, demotivace,

- vnitřní stres, hněv a tlak,
- vyhýbání se vyučujícím, ale i mužům/ženám v osobním životě,
- přenos zkušenosti do osobního i pracovního života,
- předčasné ukončení studia, odchod ze zaměstnání, atd.

2 Právní rámec a postihy

PF UP neakceptuje společensky nevhodné chování a sexuální obtěžování, je připravena čelit těmto situacím a používat náležité prostředky k prevenci tohoto negativního chování a stejně tak příslušné sankční prostředky.

Nepřípustnost sexuálního obtěžování na PF UP upravují kromě platné legislativy ČR tyto základní dokumenty:

1. Etický kodex zaměstnanců a studentů UP (<https://www.upol.cz/univerzita/uredni-deska/#c20606>)
2. Disciplinární řád pro studenty <https://www.upol.cz/univerzita/uredni-deska/#c2516>
3. Vnitřní norma PF UP Stanovení požadavků pro řádný výkon práce a odměňování zaměstnanců na PF UP – akademičtí pracovníci v aktuálním znění (<https://www.pf.upol.cz/o-fakulte/uredni-deska/#c9406>)
4. Studijní a zkušební řád UP (<https://www.upol.cz/univerzita/uredni-deska/#c2516>)
5. Organizační řád Právnické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci (<https://www.pf.upol.cz/o-fakulte/uredni-deska/#c9406>)

V případě společensky nevhodného chování, včetně sexuálního obtěžování ve vysokoškolském prostředí existují různé pracovně-právní a disciplinární sankce, které mohou být uplatněny vůči pachatelům. Přesný rozsah a povaha sankcí se mohou lišit v závislosti na situaci a osobách, mezi kterými ke společensky nevhodnému chování nebo sexuálnímu obtěžování došlo. Některé z možných sankcí zahrnují následující:

U případů společensky nevhodného chování nebo obtěžování mezi studenty navzájem může být (mimo případnou rovinu trestněprávní) zahájeno disciplinární řízení, jehož výsledkem může být napomenutí, podmíněčné vyloučení ze studia či bezpodmínečné vyloučení ze studia. Stejně postihy mohou být použity v případě záměrně křivého obvinění ze sexuálního obtěžování.

Řádnými prostředky postihu ve vztahu k zaměstnancům fakulty (mimo rovinu trestněprávní) mohou být pracovně-právní prostředky spočívající v pracovně-právní výtce, úprava finančního ohodnocení, přeřazení na jinou pracovní pozici podle pracovní smlouvy nebo dokonce ukončení pracovního poměru včetně náhrady v případě vzniku újmy. Zaměstnavatel může rovněž omezit nebo změnit pracovní povinnosti pachatele, aby se zabránilo dalšímu nevhodnému chování nebo obtěžování (např. může být přeřazen na jiné oddělení nebo změnit pracovní náplň nebo být přijata další preventivní opatření, aby došlo k omezení kontaktu s určitými osobami/potenciálními oběťmi na pracovišti).

Dalším obecným (preventivním) opatřením může být zorganizování povinného školení o nepřípustnosti společensky nevhodného chování nebo sexuálního obtěžování a jeho následcích, které bude mít za cíl zvyšovat povědomí, změnit postupy a zajišťovat, aby se takové chování již neopakovalo.

3 Zásady při řešení případů společensky nevhodného chování a sexuálního obtěžování

Společensky nevhodné chování včetně sexuálního obtěžování je velice závažná forma nepřijatelného chování a na půdě PF UP není tolerována. Kromě výše uvedených postihů je také důležité poskytnout obětem společensky nevhodného chování nebo sexuálního obtěžování podporu a ochranu. To zahrnuje možnost nahlásit případ, poskytnutí psychologického poradenství, přístup k právní pomoci a vytvoření bezpečného prostředí pro oběti, aby se mohly cítit chráněny a důvěřovat instituci při řešení jejich případu.

PF UP přistupuje k řešení společensky nevhodného chování a sexuálního obtěžování s těmito zásadami:

Důvěrnost a ochrana soukromí: Oběti společensky nevhodného chování nebo sexuálního obtěžování musí být poskytnuta ochrana a respektována důvěrnost jejich informací. Při řešení případu společensky nevhodného chování nebo sexuálního obtěžování je nicméně důležité chránit soukromí oběti i obviněného. Veškeré informace týkající se případu by měly být přístupné pouze zúčastněným stranám a důvěrným osobám, které jsou zapojené do řešení. Všechny osoby zapojené do procesu řešení incidentu jsou vázány mlčenlivostí. Veškeré informace o incidentu jsou považovány za přísně důvěrné a takto se i uchovávají v Informačním systému PF UP.

Ochota a podpora oběti: Obětem by měla být poskytnuta odpovídající podpora během celého procesu řešení případu. To zahrnuje poskytování informací, psychologickou podporu a možnost konzultace s odborníky na společensky nevhodného chování nebo sexuální obtěžování.

Nestrannost: Při řešení případu společensky nevhodného chování nebo sexuálního obtěžování je důležité zachovat nestrannost a nezaujímat žádné stanovisko, dokud není případ důkladně vyšetřen. Řešení případu by mělo být založeno na důkazech a faktech, nikoli na předsudcích. Z řešení případu jsou vyloučeny osoby, které by na výsledku řešení mohly mít osobní zájem (např. kolegové, kteří nechtějí kolegu poškodit nebo jej chtějí chránit).

Ochrana před odvetou: Oběti společensky nevhodného chování nebo sexuálního obtěžování by měly být chráněny před odvetou a negativními následky, které by mohly nastat v důsledku nahlášení případu. Fakulta zajistí, aby se oběti necítily v ohrožení a aby měly přístup k podpoře a ochraně.

Transparentnost: Transparentnost pomáhá budovat důvěru v proces řešení a ukazuje závazek fakulty v boji proti společensky nevhodnému chování a sexuálnímu obtěžování.

Proces řešení případů společensky nevhodného chování nebo sexuálního obtěžování by měl být transparentní a informovaný. To znamená, že studenti, akademičtí pracovníci i další zaměstnanci fakulty by měli být informováni o strategii, postupech a zdrojích podpory v případě společensky nevhodného chování nebo sexuálního obtěžování. Oběti i pachatelé by měli být informováni o průběhu vyšetřování a přijatých opatřeních.

Informovanost: Veškeré potřebné informace a kontakty uvádí fakulta na webu, tak aby k nim měli všichni přístup, aniž by museli svou situaci nejprve někomu vysvětlovat. Kontaktní osoby poskytují informace o možnostech řešení a pomoci uvnitř i mimo univerzitu, aby si poškozené osoby mohly zvolit řešení, které jim nejvíce vyhovuje. V případě, že se na kontaktní osoby poškozený obrátí, nabídnou jim vyslechnutí a pochopení, situaci nebudou zlehčovat a do ničeho tuto osobu nebudou tlačit. V rámci fakultní i univerzitní pomoci je k dispozici také služba psychologického poradenství.

Odpovídající sankce a opatření: Pokud se prokáže, že došlo ke společensky nevhodnému chování nebo sexuálnímu obtěžování, je důležité, aby byly přijaty odpovídající sankce v souladu s právními předpisy, možnostmi a strategií fakulty. To může zahrnovat pracovní-právní nebo disciplinární opatření vůči pachateli, ochranu oběti a přijetí preventivních opatření k zabránění opakování takového chování.

Prevence a osvěta: Kromě řešení případů společensky nevhodného chování nebo sexuálního obtěžování je také důležité klást důraz na prevenci a osvětu. Fakulta bude poskytovat školení a vzdělávání v oblasti prevence společensky nevhodného chování a sexuálního obtěžování, aby vytvořila povědomí a informovala členy akademické obce a další zaměstnance o tom, co je nepřijatelné chování. Prevence zahrnuje také vytváření kultury respektu, vytváření bezpečného prostředí a podporu rovnosti a inkluze.

4 Osoby a postupy pro řešení případů společensky nevhodného chování a sexuálního obtěžování

Stávajícím základním informačním místem k tématu společensky nevhodného chování a sexuálního obtěžování je web PF UP (<https://www.pf.upol.cz/o-fakulte/metodika-chovani/>), kde jsou uvedeny základní informace o tématu, dostupné pomoci, způsobech řešení, kontaktních osobách atd.

Fakulta vytvořila strukturovaný systém, ve kterém jsou určeny specifické osoby pověřené přijímáním podnětů, stížností a řešení případů společensky nevhodného chování a sexuálního obtěžování. Tyto pověřené osoby mají zásadní roli při poskytování podpory obětem a prošetřování případů; obětem společensky nevhodného chování nebo sexuálního obtěžování poskytnou relevantní informace k tématu v takovém rozsahu a formě, aby oběť vyhodnotila systém řešení jako bezpečný a nebyla odrazena od případného rozhodnutí událost oznámit. Odbornost, nezávislost a transparentní postupy těchto osob jsou klíčové pro spravedlivé a efektivní řešení případů společensky nevhodného chování a sexuálního obtěžování. Ke všem navrhovaným jednáním může oznamující osoba přizvat doprovod.

Kontaktní osoby poskytují individuální poradenství v problematice společensky nevhodného chování a sexuálního obtěžování (obětí, svědkům i obviněným) a pomáhají oběti s nahlášením v rámci PF UP, pokud s tím stěžovatel souhlasí. K dispozici jsou předně ochránce práv studentů, pověřený ochránce práv zaměstnanců, proděkan pro studium, zástupci studentů a akademických pracovníků v Akademickém senátu PF UP a další pověřené osoby k ochraně práv neakademických zaměstnanců. Oznamující osoba, ať už se jedná o studenta či zaměstnance, si tak může libovolně vybrat kontaktní osobu, na kterou se obrátí. V případě pracovně-právních otázek vždy rozhoduje děkan PF UP.

Osoby a postupy pro řešení případů mezi studujícími

Pro řešení případů mezi studujícími navzájem se obraťte na ochránce práv studentů, který se řídí vnitřní normou Ochránce práv studentů Právnické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci (<https://www.pf.upol.cz/o-fakulte/uredni-deska/#c9406>). Pokud nebude situace vyřešena, oslovte proděkana pro studijní záležitosti, a pokud se ani tak nepodařila situace vyřešit, obraťte se na děkana fakulty.

Postup můžete také konzultovat se členy Akademického senátu PF UP.

Osoby a postupy pro řešení případů nevhodného chování akademického pracovníka vůči studentům

Pokuste se asertivně odmítnout daný způsob jednání či komunikace ze strany vyučujícího. Pokud to situaci nevyřeší, oslovte ochránce práv studentů. Pokud se ani tak nepodařila situace vyřešit, obraťte se na proděkana pro studijní záležitosti, a to i v případě celoživotního programu (studia) či kurzů, nebo děkana fakulty.

Postup můžete také konzultovat se členy Akademického senátu PF UP.

Etická komise

V případě, že jsou porušeny obecné etické a morální principy a nelze je vyřešit na úrovni PF UP, můžete se vždy obrátit také na Etickou komisi UP, která je poradním orgánem rektora a posuzuje případy porušení Etického kodexu akademických a odborných pracovníků UP. Etický kodex UP (<https://www.upol.cz/univerzita/uredni-deska/#c20606>) shrnuje obecné etické požadavky na pedagogickou, vědeckou, uměleckou a tvůrčí práci akademických a odborných pracovníků. Oznámení o porušení Etického kodexu se podávají přímo rektoru univerzity, podněty se dále zabývá Etická komise (více viz <https://www.upol.cz/univerzita/univerzitni-organy/komise/#c305>).

Osoby a postupy pro řešení případů nevhodného chování studentů vůči akademickému pracovníkovi

Kontaktujte proděkana pro studium (v případě studijních záležitostí) nebo pověřeného ochránce práv zaměstnanců; pokud není situace vyřešena, obraťte se na děkana fakulty.

Osoby a postupy pro řešení případů nevhodného chování mezi studenty/akademickými pracovníky a zaměstnanci administrativy nebo dalších neakademických zaměstnanců fakulty

Obráťte se na nadřízeného zaměstnance v rámci daného úseku fakulty (proděkana, tajemníka, vedoucího katedry v případě sekretářek), popis jednotlivých úseků a agend najdete v Organizačním řádu PF UP (<https://www.pf.upol.cz/o-fakulte/uredni-deska/#c9406>).

Pokud není situace vyřešena, kontaktujte děkana fakulty nebo člena vedení fakulty podle typu problému. Dle potřeby situaci můžete konzultovat i se členy Akademického senátu PF UP.

Osoby a postupy pro řešení případů nevhodného chování mezi akademickými pracovníky

Obráťte se na vedoucího příslušné katedry. Pokud situace nebude vyřešena, obraťte se na pověřeného ochránce práv zaměstnanců, případně na děkana fakulty.

Osoby a postupy pro řešení případů nevhodného chování mezi ostatními, neakademickými zaměstnanci (THP)

V případě nevhodného chování mezi ostatními, neakademickými zaměstnanci (THP) kontaktujte pověřenou osobou, kterou je Bc. Aneta Křížová. Pokud není situace vyřešena, obraťte se případně na příslušného nadřízeného zaměstnance nebo děkana fakulty.

5 Důležité kontakty

Ochránkyně práv studentů	JUDr. Ivana Rabinská, Ph.D.	Email: ombudsmanka.pf@upol.cz Tel.: +420 585 637 667 Web: https://www.pf.upol.cz/studenti/ochranceprav-studentu/
Ochránce práv studentů	doc. JUDr. Ondřej Svaček, LL.M., Ph.D	Email: ombudsman.pf@upol.cz Tel.: +420 585 637 671 Web: https://www.pf.upol.cz/studenti/ochranceprav-studentu/
Pověřený ochránce práv zaměstnanců	doc. PhDr. Lenka Holá, Ph.D.	Email: lenka.hola@upol.cz Tel.: +420 585 637 630

Osoba pověřená řešením případů mezi THP zaměstnanci	Bc. Aneta Křížová	Email: aneta.krizova@upol.cz Tel.: +420 585 637 502
Děkan	doc. JUDr. Václav Stehlík, LL.M. Ph.D.	Email: vaclav.stehlik@upol.cz Tel.: +420 585 637 501
Proděkan pro bakalářské a magisterské studijní programy	JUDr. Maxim Tomoszek, Ph.D.	Email: maxim.tomoszek@upol.cz Tel.: + 420 585 637 691
Členové akademického senátu PF UP	Viz aktuální seznam na webu fakulty	Web: https://www.pf.upol.cz/o-fakulte/fakultni-organy/akademicky-senat/
Psychologická poradna PF UP	Mgr. Šárka Vévodová	Email: sarka.vevodova@upol.cz Tel.: +420 585 632 863

6 Schránka důvěry

Kromě výše uvedených kontaktů mohou osoby, které se nachází v situaci spojené se společensky nevhodným chováním nebo sexuálním obtěžováním, využít schránky důvěry, kam je možné (i anonymně) sepsat a vhodit připomínky, podněty nebo problém, se kterým se osoba potýká. Schránka důvěry je nástroj, který zaručí ochranu oznamovatelů včetně jejich podnětů a zajistí zabezpečení obsahu zpráv tak, aby obsah schránky mohla číst jen povolaná osoba.

Podněty z této schránky budou interně prošetřeny. Pokud by se ale jednalo o anonymní podnět, musí osoba stěžovatele počítat s nižší důkazní hodnotou jejího tvrzení a také nebude možné osobu stěžovatele vyrozumět o způsobu vyřešení. Pokud tedy osoba stěžovatele chce znát způsob vyřešení stížnosti či podnětu nebo mít možnost důkazy doplnit, může využít dalších možností a obrátit se na některou z osob určených k řešení dané záležitosti (viz výše uvedené kontakty).

Schránku důvěry je oprávněn otevřít pouze děkan nebo jím pověřený proděkan.

Umístění schránky důvěry:

Schránka je umístěna na 4. podlaží budovy B, zcela mimo dohled kamerového systému na PF UP. Schránku pravidelně vybírá děkan nebo jím pověřený proděkan a řeší její obsah.

7 Psychologická poradna

Ve všech případech má oběť společensky nevhodného nebo sexuálního obtěžování možnost bezplatně využít služeb profesionálního psychologa, který poskytne obětem společensky nevhodného nebo sexuálního obtěžování bezpečné a důvěrné prostředí, kde mohou sdílet své pocity, zkušenosti a emocionální reakce spojené s traumatizujícím zážitkem.

Služby jsou poskytovány psycholožkou Mgr. Šárkou Vévodovou, Ph.D. po předchozí dohodě na Ústavu společenských a humanitních věd Fakulty zdravotních věd UP (Tř. Svobody 8, Olomouc). Pro objednávání, prosím, využijte e-mailovou komunikaci: sarka.vevodova@upol.cz.

V Olomouci dne 1. 9. 2023